

עין משפט
גזר כצוה

ה:

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

(א) ג'ל ארבעים שנה
מנצבין (ב) ו' נצבין ארבע
רנ"א (ג) ו' חמשים ושתים
כ" ד' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
ת' פ"ש (ד) ו' ו' ו' ו' ו'
(ה) ח' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
והנמשל (ו) ח' ו' ו' ו' ו'
פסחים (ז) פסחים (ח) ו' ו'
בבב"ב (ט) ו' ו' ו' ו' ו'
מנצבין פ"ג ה"ג (י) ו' ו'
נ"א ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יא) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יב) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יג) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יד) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(טו) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(טז) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יז) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יח) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(יט) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
(כ) ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'

בלחם סקולק. קל הוא המן ומפני שהיה נבלע בכל אבריהם ואין
יולצין לחון קדוהו קלוקל ורגו על כך והיא הימה להם טובה גדולה
שלא היו ירכיזין לטרוח ולנצח שלם פראות לפנות דתניה (ב) ו' ו' ו' ו'
אם כהן נפטר אין נפתיין לא לנדיהין ולא לנפתיין אלא לאחריהן
וממנה ישראל עד ארבעים שנה: **אמר**
נפסה עמדי לשון גנאי הוא שמולה
הקלקלה בתמנו של מקום והוא
עשאה לו לעור: **לא רמוה** לתוכה
ו' אלא לחמר מ' שנה במשנה תורה
בערבות מואב אמר להם ולא נתן להם
לכך לדעת שהיו יודעים לשאלו מה
היה מנקה שם (אלמלא) אף מה
רבינו לא נזכר מכת על לבי דבר ו'
עד מ' שנה: **לא קאי אינש ארעמיס**
דכניס לדעת סוף דעתו ומנומתו
עד מ' שנה שרי משה לא רמוה
לישראל עד מ' שנה: **משלמי רגל**
משלמים ומשליכן רגלי יצר הרע
הבא על האדם מעליהם. יצר הרע
קרוי אורח דכתיבי ויאלץ הלך לאיש
העשיר (שמואל ב' י'): **ומי פטיין כוונ**
האי דמישילין דזיני לה עובד כוכבי
להאי כהנה לזוך יום אדני ג' ימים
קודם לכן: **כניס ד' פריקס** מחוקין
ליה לאיניש דכל מאן דזיני כהנה
ואניש לשמע דהיזו קאמרו
הזוהי דביסו טו ו'
אשריכם זרעו על כל
מיום משלחו רגל השור
השבור: **ישעיהו** ל' כ'
זרעו לכם לבער
קצור לפני ציד נידר לכם
גור ועת לדרוש את ז'
עד יבוא יריה צדק
לכם: **ישעיהו** י'
היו כל צמא לבו
למים ואשר אין לו כסף
לכר שברו אבאילו ולבו
מזודין בלוא כסף ובולאו
ישעיהו נ' א'
ומכל היו מכל כשר
שנים מכל תבוא ארץ
התקב להחיות אתך וקרי
ונקבה ידיו:

תורה אור השלם

- 1. ויאמר האדם האשה
אשר נתתה עמדי היא
תבנה לי מן העץ אבאילו:
בדאשית ג'
2. ויאמר אתכם
ארבעים שנה בבור
לא כלו מעליהם
מעליכם ותעך לא
בלתה מעל רגליך:
דברים כ"ד
3. ולא נתן לו לבם לב
לדעת ועינים לראות
ואניש לשמע דהיזו קאמרו
הזוהי דביסו טו ו'
4. אשריכם זרעו על כל
מיום משלחו רגל השור
השבור: ישעיהו ל' כ'
5. זרעו לכם לבער
קצור לפני ציד נידר לכם
גור ועת לדרוש את ז'
עד יבוא יריה צדק
לכם: ישעיהו י'
6. היו כל צמא לבו
למים ואשר אין לו כסף
לכר שברו אבאילו ולבו
מזודין בלוא כסף ובולאו
ישעיהו נ' א'
7. ומכל היו מכל כשר
שנים מכל תבוא ארץ
התקב להחיות אתך וקרי
ונקבה ידיו:
8. גם מעוף השמים
שבעה שבעה יקר ונקבה
לחיות זרע על פני כל
הארץ: בראשית ג'
9. ויאמר אתכם
ארבעים שנה בבור
לא כלו מעליהם
מעליכם ותעך לא
בלתה מעל רגליך:
דברים כ"ד
10. ולא נתן לו לבם לב
לדעת ועינים לראות
ואניש לשמע דהיזו קאמרו
הזוהי דביסו טו ו'
11. אשריכם זרעו על כל
מיום משלחו רגל השור
השבור: ישעיהו ל' כ'
12. זרעו לכם לבער
קצור לפני ציד נידר לכם
גור ועת לדרוש את ז'
עד יבוא יריה צדק
לכם: ישעיהו י'
13. היו כל צמא לבו
למים ואשר אין לו כסף
לכר שברו אבאילו ולבו
מזודין בלוא כסף ובולאו
ישעיהו נ' א'
14. ומכל היו מכל כשר
שנים מכל תבוא ארץ
התקב להחיות אתך וקרי
ונקבה ידיו:

בלחם סקולק. קל הוא המן ומפני שהיה נבלע בכל אבריהם ואין
יולצין לחון קדוהו קלוקל ורגו על כך והיא הימה להם טובה גדולה
שלא היו ירכיזין לטרוח ולנצח שלם פראות לפנות דתניה (ב) ו' ו' ו' ו'
אם כהן נפטר אין נפתיין לא לנדיהין ולא לנפתיין אלא לאחריהן
וממנה ישראל עד ארבעים שנה: **אמר**
נפסה עמדי לשון גנאי הוא שמולה
הקלקלה בתמנו של מקום והוא
עשאה לו לעור: **לא רמוה** לתוכה
ו' אלא לחמר מ' שנה במשנה תורה
בערבות מואב אמר להם ולא נתן להם
לכך לדעת שהיו יודעים לשאלו מה
היה מנקה שם (אלמלא) אף מה
רבינו לא נזכר מכת על לבי דבר ו'
עד מ' שנה: **לא קאי אינש ארעמיס**
דכניס לדעת סוף דעתו ומנומתו
עד מ' שנה שרי משה לא רמוה
לישראל עד מ' שנה: **משלמי רגל**
משלמים ומשליכן רגלי יצר הרע
הבא על האדם מעליהם. יצר הרע
קרוי אורח דכתיבי ויאלץ הלך לאיש
העשיר (שמואל ב' י'): **ומי פטיין כוונ**
האי דמישילין דזיני לה עובד כוכבי
להאי כהנה לזוך יום אדני ג' ימים
קודם לכן: **כניס ד' פריקס** מחוקין
ליה לאיניש דכל מאן דזיני כהנה
ואניש לשמע דהיזו קאמרו
הזוהי דביסו טו ו'
אשריכם זרעו על כל
מיום משלחו רגל השור
השבור: **ישעיהו** ל' כ'
זרעו לכם לבער
קצור לפני ציד נידר לכם
גור ועת לדרוש את ז'
עד יבוא יריה צדק
לכם: **ישעיהו** י'
היו כל צמא לבו
למים ואשר אין לו כסף
לכר שברו אבאילו ולבו
מזודין בלוא כסף ובולאו
ישעיהו נ' א'
ומכל היו מכל כשר
שנים מכל תבוא ארץ
התקב להחיות אתך וקרי
ונקבה ידיו:

לעיו רש"י

ש"י"א. קרום על העין
הפועל בראי.

מוסף רש"י

ולא נתן ה' לבם לב
וג'. שאין להם עימה על
סוף עשאו של רעו וממנה
שמונה עד ארבעים שנה
ולפיכך לא הקפיד עליהם
המקום עד היום הזה
והי"ט כ"ג ו'. בארבעה
פריקים בשנה. הין
ישראל לפשת סעודת
וסתם הולקת כהנה אי
לוקח אלא לשמוטה מיד,
לפיכך המזכר כהנה
לחירו המזכר חלה אמה
אז כהנה ג' יום, יצר
שאלר לפני דן עי סהוס
מכתי אמה לשחית או
מה מכתי לשחית. שמה
כבר נפשתה (והי"ט כ"ג).
עיר"ש האחרון של חג.
כיום טוב אחרת של חג
היו מדינת כהנה מתי
שגלז לנצלו הוא ומתי
הכמה הטורה וגו' (לעו"ט)

יצרם מסור בידם. דרוש ליה ממשלחו רגל דלפ"ד נקרא אורח
דכתיבי ויאלץ הלך לאיש העשיר: **ומי בעיני כולי האי**
פירש רש"י וכו' אדם רגיל כ"כ להעלות על לבו שמחה ומנו דאסרת
ג' ימים קודם לפי שהוא יום אדני של עבודת כוכבים ומזכר שם עבודת
כוכבים ואלץ כפיו ואלץ והתגן
כדי פריקס וכו' ומסיק התם דלאכילה
שאני טרוד לפני החג אלא על עסקי
אכילה סגי כדמי יומא הכא דלהקריבה
שניך לחור אחר עסקי הקריבה כעו
תלמא יומי והלך אסור לשאת ולתת
ככל עניני מקח וממכר משום דשם
עבודת כוכבים שגור כפיו ואלץ ומודי:
ערב יום האחרון של חג. הוא
דלא נקט (וי"ט) הראשון של
חג לפי ששם טרודים כנצרות ולב
וסוכה ואין להם שפא להרבות
כסעודות וי"מ דהתך ארבעה פריקס
טעמא רבה אית כזו וי"ט האחרון
של חג לפי שהוא (ו) זמן כפ"ע ומלוק
משלפניו תקנו להרבות כסעודות
משא"כ כשבעי של פסח וגם הקריבה
כסעודתה היו כשניל ישראל וכל חג
היו מקריבין נגד העובדי כוכבים (ט)
וערב פסח לפי שהוא יום גאולה
ויפאה למירות ועברת כדאמרין פסח
אלו דברים (פסחים דף קמ:): הכל
מודים בעברת דבעיני נמי לכו ור"ה
כפני שהוא תלמא תהנה מריס
כסעודה לעשות סימן יפה וכמה עניני
עושים בו לסימן יפה כדאמר במסכת
הוריות (דף י"ג) וכריתות (דף ה:):
וכדברי ר' יובי אף עירוב כנ"ל.
תימה פס"ק דכמונות
(ה) וס' ד"ה אלא דפריך תמולא וי"ט
שאל להיות כשני בשנת ידעה גורה
שפא שישונו בן עוף ושחית שניק כל
הני פריקס דדיה ופריך לדברי רבי
יוסי הגלילי וי"ל דשפ"ס פריך אליה
דרבנן דעיקר פיריכה מנן עוף דוקא
דכהנה איכא טריחא ימירה להפילה
ומידר ופריקס אלו אינם רגילין רק
בכמות ויבוי"כ רגילים בעופות ודגים
ודגרים קלים כדאמרין כנ"ל (פ'
יג) עובדא כההוא חייטא דזיני מד
נוא (ו) פריקס דיגין: **והתגן** שוא"ץ
בבב"ב (פסחים דף קמ"ג) שגם עתה
שאין קרנן שוא"ץ נהלכות הפסח
כשהה המזכר כהנה
לחירו צריך להורו
וכו' הגה"ה יום אחד
י"ל להכנות המזכר.
ופריך בני יום טוב
שלא דלאכילה שלמים
לעצמו הוא דקא זיני
מ"ל ליה כדמי יומא
הכא דלהקריבה לעבודת
כוכבים כעו ליה סכין
קמיה תלמא וי"ט. א'
הכי טפי כעו דהא
נתן שוא"ץ לפסח ל'
הפסח קודם לפסח ל'
יום טוב וקיימא ל'
דמוכרו לחו לישראל
כדי שימיו קרובותיהן
למזכר. ופריך אנו רמיס
בהמה מניקה מכל מיום
להקריבה ואפילו מדיקין
שבעין ל' יום ימים
להכנה אינו ולא יחייב
משום מום אלא למזכר
אבר כפי שלשה ימים

גליון הש"ס

תוס' ר"ה ע"ה וגו'
אשרין לו קום והוא
קריב טהור י' לשיני תת'
אחרת לו הנה שלם וי'
מחייב הוא ככר להכא
קריב טהור אף כדמי וי'
הר על מכל מקום אין לו
מ' מ' מ' על ל' ל' י' י'
ועל מלא שפתיך מלא
דכמה להקריב מלא
אלא אחרת לו שלם י' י'
אלא להכא אחרת מ' ל':

גהנות הב"ח

(ב) רש"י ד"ה בגלוי וכו'
קמי מדיחא ערב וי"ט:
(ג) תוס' ד"ה ערב וי"ט:
לפי שהוא י"ט כ"ה
כמי וי"ט:
ומכרי וכו' נהנה בתריסר:
(ד) ד"ה מ' וכו' וי"ט
לדון למזכר אלו וקרי
ופריקס אלו וי"ט הנהיה
היא:

רבינו הגאון

ואולץ אתכם ארבעים
שנה במבור וגו' ולא
נתן ה' לבם לב לדעת
וגו': א"ר יוחנן ש"מ
לא קאי איניש ארעמיס
דרביה עד ארבעין שנין:
ש"ס שלשה ימים לפני
אירוח אסור לשאת ולתת
מעות וכו' ופסקי וכו'
בעין לאחורויק מניירו
כולי האי משום דחיישין
לדמא וכו' וכו' לעבודת
כוכבים שלהן וגו' והתגן
בכחית חולין סוף אותו
ואת כני בארבעה פריקס
כשהה המזכר כהנה
לחירו צריך להורו
וכו' הגה"ה יום אחד
י"ל להכנות המזכר.
ופריך בני יום טוב
שלא דלאכילה שלמים
לעצמו הוא דקא זיני
מ"ל ליה כדמי יומא
הכא דלהקריבה לעבודת
כוכבים כעו ליה סכין
קמיה תלמא וי"ט. א'
הכי טפי כעו דהא
נתן שוא"ץ לפסח ל'
הפסח קודם לפסח ל'
יום טוב וקיימא ל'
דמוכרו לחו לישראל
כדי שימיו קרובותיהן
למזכר. ופריך אנו רמיס
בהמה מניקה מכל מיום
להקריבה ואפילו מדיקין
שבעין ל' יום ימים
להכנה אינו ולא יחייב
משום מום אלא למזכר
אבר כפי שלשה ימים

עלין (טו). שחיון ראשי אברים שלה. ומה ל' לאחור עליהן א' לא משום הקריבה הפוסקין מן בלחמן מן החיטה (בבב"ב פסחים). שגלי וידעו לפניו שעתיד להקריב מה. דכתיבי ויקח מכל הכמה הטורה וגו' (בראשית ח):
(טז). מלחיות זרע נפקא. דכר שטופה פסח, וטריפה שניק קרום של מה או שחטו רגליה שרי אינה נלחית (טו).